

РОСИЦА

Брой 2. -- год. I-ва

22. декември 1936. г.
— СЕВЛИЕВО —

МЕСЕЧНИКЪТ НА УЧЕНИЦИТЕ И УЧИТЕЛИТЕ ОТ СЕВЛИЕВСКА УЧЕБНА ОКОЛИЯ

АДРЕСЪТ: ОКОЛИСКАТА УЧИЛИЩНА ИНСПЕКЦИЯ ВЪ ГР. СЕВЛИЕВО

Редактира -- Комитетъ

АБОНАМЕНТЪТ:

За България . . . 10 лв.
За Странство . . . 40 лв.
Отдѣленъ брой . . . 2 лв.

АНГЕЛЪ КАРАЛИЙЧЕВЪ

(БИОГРАФИЯ)

Роденъ въ с. Стражица, Горно Орѣховско, презъ 1902 год. Свършилъ е Софийския сво-

боденъ университетъ. Живѣлъ половинъ година въ Парижъ. Той е единъ отъ най-даровититѣ млади разказвачи. Неговитѣ разкази — едни за деца, а други за възрастни — сж написани на езикъ много лекъ и увлѣкателенъ. Онова, което се разказва, изпъква нагледно предъ очитѣ ни.

Написалъ за деца книгитѣ: „Приказенъ свѣтъ“, „Мравешка история“, „Честитѣ човѣкъ“, „Дѣдовата броница“, „Край огнището“ и „Кладенче“.

Ето единъ отъ хубавитѣ му разкази:

Рѣка „Росица“ наводнена

лѣто, когато въ дълбокото узрѣло поле, на всѣка нива, като жълти яребици накацаха кръстцитѣ, орличани взеха да развързватъ кеситѣ си и да пуцатъ по нѣкоя пара презъ околото на гждулката. Тогава въ душата на слѣпия оживѣ една жалба по оная най-мила жена, която той изгуби въ тъмното.

... Бѣше много малъкъ. Живѣха на края на селото двамата съ майка си. Едно лѣтно утро тя излѣзе пакъ по чужда работа. Но вечерята не се върна. Малкото слѣпо момче чака до полунощъ, слуша дишането на гадинитѣ и хората, слага ухото си на земята да чуе стѣпкитѣ ѝ. Но уви, — напраздно! Тогава изтрѣпнало отъ страхъ, то изкогна навънъ, прострѣ ржце и почна да пипа тъмнината. Деветъ години ходи Тилилей по селата, разпитва хората и птицитѣ по дърветата, които срѣщаше по дългитѣ друмове, никой не знаеше, кжде се е изгубила. Тогава слѣпиятъ се върна въ вехтата кжѣурка, откачи отъ стената бацината си орѣхова гждулка, трѣгна да ходи по свѣта съ нея, заниза пѣсни и забрави.

И чакъ, когато звѣннаха сребърнитѣ парички въ гждулката, оживѣ старата му жалба и му се дощѣ да го прегърнатъ мекитѣ майчини ржце — да се окжпи въ топлия ѝ дѣхъ. Лани баба Тиша му думаше: пари да си скжта, ако иска да отиде въ другата земя, дето имало кладенче за слѣпи очи. Прогледне ли веднѣжъ, ще обиколи земята надлъжъ и на ширъ и ще намѣри майка си.

Всѣка недѣля презъ нощта гждуларьтъ отиваше срѣдъ полето и заравѣше подъ камъкъ припечеленото. Паритѣ му оживѣха на сърдцето. И колко пжти, както ги ровѣше, усѣщаше надъ рамото си дѣха на хубавъ бѣлъ конь, готовъ за пжтъ!

Тѣй минаха четири лѣта.

На петото, Господъ даде небивалъ берекетъ на орличани. Огънаха шии класоветѣ, изполомиха клони ябълкитѣ и крушитѣ, гъмжаха полянитѣ отъ агнета, а двороветѣ отъ мравунякъ пилета. Ама то не било на добро. Падна небива-

ла градушка и очука тежкия плодъ до зрънце. Кога зарево страшниятъ облакъ надѣ селото. Талей се прибра подъ моста и дълго слуша, какъ падатъ орѣхи отъ небето. Но той не разбра, какво стана. Облакътъ отмина. Огрѣ чудно слѣдце. Наранената земя взе да пѣшка и дълбоко да въздиша. Слѣпиятъ, затопленъ отъ незнайна радостъ, извади гждулката си и потегли лжка по жицитѣ, които преди малко сами пѣхехе, когато гърмѣше. Нивята опустѣха. Черна угаръ ти думамъ! Нѣмаше ги житата. Она, който бѣше ги далъ, си ги прибра.

Талей засвири кръшна пѣсень. Тогава по моста мина кметътъ на Орлица, дѣдо Иванъ. Отиваше къмъ убитото поле. Като чу Талеевата пѣсень, нѣщо го жилна. Изправи се, замаха съ ржце и закрѣшѣ:

— Такъвъ ли си билъ ти? Когато сърдцата ни плачатъ и се свиватъ отъ болка, ти се радвашъ и свиришъ ржченица. Не те ли е срамъ? Петъ години те хранимъ тука. Я погледни тия убити пилета до краката ти, звѣтъхъ баремъ не ти ли домжнѣ? Нѣмашъ ли сърдце! Да се махашъ отъ главата ни, иди по дяволитѣ! Чувашъ ли?

И разлютениятъ старецъ грабна гждулката на слѣпия, замахна я и празъ о кривата върба.

Талей онѣмъ. До вечерята стоя безъ да мръдне. Когато падна нощта надъ Орлица, той стана и взе да пипа земята. Събираше гждулката си. И като пипаше, той напипа нѣщо меко: едното убито отъ градушката шърче. Изправи се слѣпиятъ човѣкъ, изтри съ ржжавъ очитѣ си и трѣгна къмъ болното поле. Намѣри камъка, извади всичкитѣ бѣли пари, шо бѣше насѣбралъ за петъ лѣта, прибра ги съ шепавъ торбичката и се върна къмъ село.

Насрѣдъ мегданя, кждего го бѣше намѣрила баба Тиша на задушница, той изсипа всичкото, което бѣха му дарили орличани презъ най-радостнитѣ си дни. Паритѣ пламнаха на месечината като сълзи. Орлица спѣше дълбоко, и слѣпиятъ чу, какъ потреперва отвореме навреме счу-

В. „РОСИЦА“

Ура, ура! Азъ съмъ ваша Радостъ — вестниче Росица! Съ мойтѣ приказки, картинки Нося сладостъ за дечица.

Съ нови ребуси, задачи, Ето, азъ съмъ пакъ при вастъ. Съ колко още други драски Ще ви увличамъ до захластъ!

Кой редовно ме разгрѣща И грижливичко прочита, Съ чудни разкази и пѣсни Ще го храня до насита.

Г. Гализовъ

Дѣдо Коледъ

Бѣли порти отворете, дѣдо Коледъ посрещнете, че ви носи много дари, води гости — коледари, да попѣятъ на стопани, да поскачатъ, както лани;

Че да бждемъ все засмѣни и катъ божура червени . .

Да сме живи, да сме здрави, всѣки злото да забрави.

Да сж пълни вси хамбари съсъ пшеница — златни дари.

Да натѣгнатъ вредъ лозята съ грозде — родостъ за сърдцата;

Че да свѣтнатъ пакъ душицитѣ на Росица катъ водитѣ . .

Бѣли порти отворете, дѣдо Коледъ посрѣщнете!

Ей, изгрѣя въ небесата на Исуса нашъ звездата!

Недѣлчо Тинчевъ

Есень въ гората

Отронватъ се листата И падатъ листъ по листъ, Разнася ги въ гората Вѣтърътъ сърдитъ.

Зариватъ се цвѣтенца, Отъ сутринъ до вечеръ, Заспиватъ катъ детенца Подъ златожелтъ губер.

Не чува се гласътъ На птицитѣ-звѣнари, Салъ брадвитѣ бухтятъ На пѣргави дървари.

М. Митевъ

СЛѢПИЯТЪ ГЖДУЛАРЪ

Името му бѣше Тилилей, а селянитѣ отъ делиорманското село Орлица му думаша Талей. Талей имаше орѣхова гждулка и дърена отъ Бога ржка, която съ лжжъ цѣли петъ години радва душицитѣ на орличани, но той нѣмаше очи. Шума отъ криле на орелъ, кога се вие на витло въ вишното небе, дочуваше, а какво е орелъ, не знаеше. Нощемъ той седѣше на тревата до стрѣхата на полусрутената Попова воденица и слушаше мърморенето на малката кахърна чешма. Сегизъ-тогизъ той дигаше нагоре къмъ звездитѣ и месечината празнитѣ си очи, които зѣха като два дълбоки пресѣхнали кладенца. Окѣснялъ жѣтваринъ съ сърпове на рамо и оведени отъ лѣтната вечеръ очи тихо слизаше по бѣлата лжтека къмъ чешмата, наливаше кратунката си и го питаше:

— Що гледашъ, Талей?
— Звездитѣ.

— Че ти видишъ ли ги?
— Не ги вида, ами ги чувамъ. Цѣла нощъ тѣ плуватъ и пѣятъ, но тѣхниятъ гласъ не е като човѣшкия.

— Ами какъ е?
— Не го зная — чуденъ. Тѣ се ронятъ като круши, когато лжне вѣтъръ. И щомъ нѣкоя тупне на земята, другитѣ плачатъ. Да видишъ какъвъ плачъ! Не мога да заспя цѣла нощъ.

— Не можешъ, Талей, защото не ти е уморена душицата. Я да си вързалъ като мене отъ тъмно до тъмно снопе, ще видишъ, дали не ще спишъ. Не звезди и шурци да ти пѣятъ, ами топове да гърмятъ на ухото ти, нѣма да се пробудишъ. Не е ли така?

— И да дойда на нивата — отарѣщаше слѣпиятъ — какво ще правя, когато не виждамъ ржкойкитѣ.

— Кой ти думя, ти си гледай гждулката.

Никой отъ Орлица не знаеше, отъ кжде е дошелъ слѣпиятъ гждуларъ. Преди петъ години баба Тиша, която шѣташе въ вехтата полъ Петковъ черква, го заведе на Ор-

лицината мостъ, кжде минаваше много свѣтъ.

Талей, като вървѣше по дългия високъ мостъ, стѣпкитѣ му кѣнѣха. И той ги усѣщаше, какъ падаха въ обистрената вода и се давѣха въ дълбочинитѣ. Мина отаждъ къмъ нивята, седна подъ върбата, дето е отъ лѣво, съ щърковото гнѣздо, опрѣ грѣбъ върху напуканата кора на приведеното дърво и тамъ стоя петъ години.

Първата нощъ ношува подъ тежко наведенитѣ клони. Малкитѣ щъркелчета до късна доба жумолѣха на тѣхния пилешки езикъ, като капки, кога падатъ въ утаенъ виръ и му топѣха сърдцето. На другия денъ, когато слънцето окжпа черното му чело, той извади отъ мешинената торба гждулката и потегли лжка по жицитѣ. Тогава шурчетата млѣкнаха. Орличани се зададоха съ коля, спираха се да го послушатъ, потѣгляха надолу въ златната далечина и се чудѣха, откжде имъ е дошелъ. А слѣпиятъ нареждаше. Но то не бѣше пѣсень, а душа ожаднѣла да види бѣлъ денъ. Вечерята добрата шѣтачка баба Тиша му донесе пола порѣзаници, жито и друго ядене отъ задушницата. Даде му чергица и го заведе въ пустата Попова воденица, скрита долу въ гжстия върбалакъ.

И заживѣ Талей въ глухата воденица, подъ бабината Тишина чергица нощемъ, а денемъ подъ кривата върба съ щърковото гнѣздо, пригърналъ гждулката си. Ржката на слѣпия, която знаеше тѣй хубаво да свири, никога не отарѣшаше шѣпа за милостиня. Ако сутринъ нѣкой орличанинъ му отчулѣше кѣшей хлѣбъ, вземаше го. Ако вечеръ жѣтваритѣ му донесѣха узрѣли кехлибарени круши и зачервени петровки ябълки, той наквасваше устата. Полека-лека орличани свикнаха съ него, и той — съ тѣхъ.

По едно време, презъ светитѣ празници, още първото

пеното ѝ крило. Съ тежко наранено сърдце Талей, гждуларьтъ, я напустна и безъ гждулка потъна въ оная тъмнина, отъ която бѣше дошелъ преди петъ години.

Съкратилъ: Г. В.